ADDITIONES.

SUMMARIUM.

1 *Doctores de hac materia agentes referuntur.*
2 *Qualibet res materialiter dividi poteſt.*
3 *Quando obligatio vel contractus dicatur individuus, & quid in ſententia.*
Actio judicatur mobilis, vel immobilis ſecundum naturam rei pro qua competit.
Retractus an competat pro actione ad rem immobilem.
4 *Contractus ſuper re quæ in pondere, numero, vel menſura conſiſtit, eſt dividuus.*
Quid in materia dotis.
Quid ſi defunctus præceperit, vel hæredes inter ſe convenerint, ut unus ſolvat debita.
Quid in poſſeſſore rei emphyteuticæ vel cenſualis, ſeu rei hypothecatæ.
5 *Quid ſi illi, qui in ſolidum tenebantur, ſimpliciter condemnentur à Judice.*
Supradicta reſolutio an habeat locum de jure Canonico, & in foro conſcientiæ.
6 *Solutio partis pecuniæ debitæ an valeat.*
Solutio in dubio in quam cauſam facta intelligatur.
7 *Solutio partis liberat debiterem pro ea parte.*
8 *Contractus ſuper re certa, & determinata, an ſit individuus.*
Dicta reſolutio an habeat locum in debitore rei certæ, qui ſolvit uſumfructum ejus.
9 *Contractus ſuper re particulari in genere, an ſit dividuus.*
10 *Parte debiti ſoluta ex promiſſione rei in genere, an liberatio pro parte contingat.*
11 *Si hæredes debitoris rei genericæ diſcordant in ſolutione quid faciendum.*
Sortis judicium quando locum habeat.
12 *Si hæredes creditoris rei genericæ diſcordant, quid?*
13 *Contractus alternativus an ſit dividuus, vel individuus.*
An alternativa an utrumque ſit in obligatione.
14 *In actione noxali quilibet tenetur in ſolidum.*
15 *Actio de aqua pluvia arcenda, contra quem competat, & quomodo.*
16 *De ſervitute, vel re incorporali, an ſit individua.*
17 *An ſervitus promiſſa poſſit dividi inter hæredes, ut quilibet teneatur pro parte.*
18 *An ſervitus in ſolidum debeatur cuilibet hæredi creditoris.*
19 *Uſusfructus omni reſpectu dividuus.*
20 *Servitus uſus, an ſit dividua, vel individua.*
21 *Obligatio alimentorum an ſit individua.*
22 *De obligatione ad factum, an ſit præciſa.*
23 *Quid de jure Regio.*
24 *De promiſſione facti alieni.*
De marito promittente quod uxor ſe obligaret.
An de jure Regio valeat promiſſio facti alieni.
25 *Pactum habitandi perpetuo in certo loco cum uxore an valeat.*
An dicta conditio valeat in majoratibus.
Quid in legatis.
26 *Pactum an ſit individuum, & quid in pœna appoſita.*
Pactum de retro vendendo an poſſit pro parte exequi?
Quid ſi plures domini vendant rem cum pacto de retro.
Emphyteuta ſi decedat pluribus hæredibus relictis, an ſi unus non ſolvat in commiſſum incidat tota res.
Quid de jure canonico.
Pignus an poſſit pro parte lui ab uno ex pluribus hæredibus?
27 *De communi ſervo ab uno dominorum manumiſſo, an alter teneatur eum manumittere.*
Et quod in individuis laicus gaudet privilegio Clerici.

Materiam de Individuis, quam ſubtiliſſimam, 1
& de apicibus juris appellat noſter Gomezius, explicant latiſſimè Mantica *de Tacitis conventionibus, libro* 14. *titul.* 36. Petrus Gregorius *in ſyntagm. lib.* 5. *cap.* 3. Connanus *commentariorum, libro* 6. *cap.* 2. Faber *libro* 3. *conjecturarum, capit.* 7. Tuſchus *litera I. concluſione* 101. & 102. Donellus *commentariorum juris, libr.* 15. *cap.* 6. & *cap* 2. & *ſeqq.* Valaſcus *de partitionibus, cap.* 27. Polydorus Ripa, & Leander Galganetus *in ſuis tractatibus de ſervitutibus*, Caldas *in leg. ſi curatorem, §. vel adverſarii dolo, ex numero* 25. Fachinæus *libr.* 10. *controverſiarum, cap.* 53. & *ſeqq. uſque ad* 62. Molina *de primogeniis, lib.* 1. *cap.* 21. *ex num.* 18. Corraſius *in l. via, ff. de ſervitutibus*: & plurimos referens D. Joannes de Caſtillo *controverſiarum juris lib.* 1. *de uſufructu, cap.* 31. Spino *in ſpeculo teſtamentorum, gloſſa* 13. *principali, per totam*, Palladorus *lib.* 1. *cap.* 6. & latiſſimè Pichardus *in §. ſi finium regundorum, Inſtit. de officio Judicis*, ubi hanc materiam comprehendit per *tredecim capita* omnino videndus, & Sarmiento *lib.* 6. *ſelectarum, cap.* 16. & Carlevalius *de judiciis, tom.* 2. *diſp.* 3. *num.* 32.

Ad num. 1. ibi: *Et in primis pro capitali funda-* 2
mento, &c.

Omnes res dici dividuas materialiter, quia per partes dividi poſſunt, ut ſolvit Gomezius, docent Petrus Gregorius *in ſyntagm. libr.* 5. *cap* 3. *ex n.* 2. Spino *in ſpeculo teſtamentorum, gloſſa* 13. *num.* 14. Mantica *de Tacitis conventionibus, l.* 14. *titul.* 36. *ex num.* 10. ubi bene explicat quod homo, equus, & cætera animantia naturaliter dividi non poſſunt, quia diviſæ corrumpuntur; civiliter autem bene: & ideo ſecundum hanc explicationem dicendum videtur, quod materialiter dividi poteſt animal, non verò naturaliter, quod etiam docet Spino *in ſpeculo, dicto num.* 14. de quo Pichardus *in dicto §. ſi finium, Inſtit. de officio Judicis*, in materia Individuorum, *num.* 23. & *in repetitione titul. ff. de legatis, cap.* 4. *n.* 30.

Ad num 2. ibi: *Quod contractus, actus, vel* 3
obligatio, &c.

Quod actus, contractus, vel obligatio, dicantur dividua vel individua, ſecundum naturam rei in illis deductæ, ut *hic* docetur, communis eſt reſolutio, ut conſtat, ex Carolo Molin *in labyrintho dividui, & individui, ſecunda parte ſecundæ partis, quæſt.* 1. *num.* 258. & 261. Salgado *de protectione, parte* 4. *cap.* 14. *num.* 95. ubi de ſententia Gratianus *diſceptation. cap.* 162. *numero* 29. Corraſio *in dicta l. via, ff. de ſervitutibus, num.* 18. Donello *in leg. ſecund. paragraph. & harum; n.* 58. *ff. de verborum obligat.* Larrea *deciſion. Granatenſi* 40. *num.* 23. Molina *de primog. libr.* 1. *cap.* 21. *ex num.* 28. ubi an contractus qui non poteſt valere pro toto tempore, valeat ad tempus permiſſum? Spino *in ſpeculo, dicta gloſſa* 13, *num.* 12. & 15. de quo etiam Tiraquel. *de retract. lignag. §.* 23. *gloſſa* 1. *per totam*, & noviſſimè plures referens Salgado *in labyrintho creditorum, parte* 1. *cap.* 34. *n.* 14.

Ibi: *Confirmatur, quia ſemper actio, &c.*

Quod actio vel obligatio judicetur mobilis vel immobilis ſecundum naturam rei pro qua competit, latè proſequitur Tiraquellus *de retractu, paragraph. primo gloſſa* 7. *ex num.* 14. Mantica *de conjecturis ultimarum voluntatum, lib.* 9. *titul. ſecund. num.* 1. & alii ex quibus verior reſolutio eſt, quod jura, & actiones, tertiam bonorum ſpeciem conſtituunt; aliquando autem debent regulari ſecundum naturam rei, ad quam competunt, ut ſi minori, vel Eccleſiæ competit actio ad rem mobilem mobilis reputatur, ſi ad rem immobilem, immobilis quoad alienationem prohibitam, ita Menochius *conſilio* 300. *num.* 41. *lib.* 3. & *lib.* 4. *præſumptione* 142. *ex num.* 16. Valaſcus *conſultatione* 77. Pereira *de reſolutione emphyteuſis, cap.* 12. *num.* 9. & 10. & *de emptione, cap.* 13. *num.* 11. de quo etiam ſermonem facit doctiſſimus Pinel. *in rubrica de bonis maternis,* 1. *parte, numero* 33. Azevedus *in leg. primo titul.* 11. *lib* 4. *Recopil. num.* 43. Guttierez *lib.* 3. *civilium, quæſt.* 86. *num.* 2. licèt propriè loquendo nec mobiles nec immobiles dicendæ actiones, ſed tertiam bonorum ſpeciem contineant, ut apparet ex ſuprà relatis, & Matienzo *in leg.* 7. *tit.* 11. *lib.* 5. *Recopil. gloſſa* 1. *num.* 33.

An autem conſanguineus habeat jus ad retrahendam actionem, ad rem immobilem competentem, à conſanguineo venditam vide quod non regulariter loquendo, ex Tiraquello *de retractu lign. §.* 1. *gloſſa* 7. *num.* 31. præterquam ſi quis vendat facultatem redimendi rem venditam eo pacto; quia tunc conſanguineus hanc actionem retrahere poterit, ſi res erat patrimonialis, de quo etiam vide Matienzum *in l.* 7. *titul.* 11. *libr.* 5. *gloſſa* 1. *num.* 49.

4 Ad num. 3. ibi: *Quando in contractu continetur*
res, &c.

Omni reſpectu eſſe dividuum contractum, factum ſuper re quæ in pondere, numero, vel menſura conſiſtit, tam reſpectu obligationis, quam diviſionis inter hæredes, ut *hic* reſolvitur, docent Burgos de Paz *conſilio* 4. *ex num.* 1. Gregorius Lopez *in l.* 10. *titul.* 12. *par.* 5. *gloſſa Su parte*, ubi diviſionem eſſe faciendam inter hæredes etiam ſi inſtrumentum haberet paratam executionem, Joannes Gratianus *in regula* 355. *num.* 21. & *per totam*, ubi ampliat, & limitat. Quod etiam procedit, quamvis defunctus in teſtamento, vel per contractum diſpoſuerit, vel hæredes inter ſe convenerint, ut onus æris alieni ſuſtinear alter ex hæredibus, quia nihilominus creditor adverſus omnes actionem debet proponere, ut Probat Parladorus *libro ſecundo, rerum quotidianarum, cap. finali,* 4. *parte, §.* 1. *num.* 13. ubi etiam ampliat, quamvis alter ex hæredibus efficiatur non ſolvendo, quia hoc non debet alios gravare (de quo Salgado *infrà*) Morla *in emporio,* 1. *parte, tit.* 11. *quæſt.* 8. *num.* 6. Suarez *in leg. quoniam, ampliatione* 7. *num* 8. ubi Valdeſius, & *in leg poſt rem judicatam, extenſione* 1. ubi etiam ait, dictam reſolutionem procedere, etiamſi debitor diceret, quod quilibet hæres teneatur in ſolidum, Paz *in praxi,* 4. *parte, tom.* 1. *num.* 37. Pichardus *in §. ſi finium, Inſtit. de officio Judicis, cap.* 7. ubi de individuis, & etiam de dotis privilegio in hoc, Salgado *in labyrintho, ſecunda parte, cap.* 12. *num.* 64. & 65. & *cap.* 11. *numero* 41. Oſualdus ad Donellum *lib.* 7. *cap.* 11. Gratianus iterum *regul.* 352. Rodriguez *de redditibus, lib.* 1. *quæſt.* 4. *num.* 34. ubi quid ſi teſtator impoſuit onus ſuper aliqua re? Franchis *deciſ.* 203. ubi quid in cauſa alimentorum? Gratianus *diſceptationum forenſium, libr.* 1. *cap.* 16. & 36. Surdus *deciſ.* 90. Bolanus *in Curia, §. executado, num.* 4. Pichardus *in manuductionibus,* 2. *parte, præcepto* 2. *§.* 2. *num.* 3.

Quid autem in poſſeſſore rei emphyteuticæ, vel cenſualis? Cevallos alios referens *in quæſtione* 76. *ex num.* 19. ait, adverſus eum in ſolidum pro annuis redditibus faciendam eſſe executionem, ex crebriori ſententia; & alios contrarium tenentes adducit: & quid in alio quolibet poſſeſſore rei hypothecatæ? eum vide, & Rodriguez *de redditibus, lib.* 2. *quæſt.* 9. *ex num.* 62. & Bobadillam *lib* 2. *cap.* 20. *ex num.* 53. *in ſua politica*, & Bolanum *ſuprà*, & Pichardum *in manuductionibus, ſecunda parte, §.* 2. *ex num.* 3. latiſſimè, & poſt eos Noguerol. *allegat.* 4. *num.* 44. ubi affirmativam tenet, vide Salgadum *ſuprà*.

Ad num. 4. ibi: *Pro qua ſententia, & conclu-* 5
ſione, &c.

Qui in ſolidum erant obligati, ſi ſimpliciter condemnentur per Judicem, quod ſinguli teneantur pro parte, docet noſter Gomezius *in præſenti*, & comprobat Caſtillo *in l.* 6 *Tauri, n.* 35. quod explicat Gregorius Lopez *in lege* 4 *tit.* 27. *part.* 3, præterquam ſi creditor vellet dimittere ſententiam, & ſe adjuvare prima obligatione, ut etiam docent Joannes Gratianus *in regula* 355. *num* 7. Bobadilla *lib.* 2. *politicæ, cap.* 20. *num.* 58. vide eos, & Gratianum *diſcept. cap.* 33 *num* 51. & plurimos referens Guzman *de evictionibus, quæſtione finali, num.* 42. & noviſſimè & Salgado *in ſuo labyrintho creditorum, parte* 2. *cap undecimo, ex num.* 45.

Ibi: *Sed attende quod iſta ſententia, &c.*

Quod reſolutio tradita *ſuprà, numero præcedenti*, locum etiam habeat de jure Canonico, & in foro conſcientiæ, ut docet Gomezius, probant Molina *de juſtitia, tomo* 2. *diſput.* 542. Covarruvias *in regula, peccatum,* 2. *parte, §.* 12. *num.* 3. & *variarum, cap* 3. *num.* 7. Neguſantius *de pignoribus,* 2. *parte, membro* 4. *num.* 155. Bonacina *de contractibus, diſput* 3. *quæſt.* 3. *puncto* 15 *n.* 14. & alii apud Barboſam *in collectanea ad cap. tua nos, de uſuris*, ex quibus colligere licet, quod dicta reſolutio etiam in foro conſcientiæ, & de jure Canonico procedat: quod etiam in reſtitutione Uſurarum probat ipſe Molina *in diſputatione* 332. *num.* 4. aſſerens pro rata reſtituendas ab hæredibus, ſicut reliqua debita, etiam ſi aliquis eorum non ſit ſolvendo; eum videas.

Ad num. 5. ibi: *Tertiò talis contractus dicitur*
dividuus ratione ſolutionis, &c. 6

Solutio partis pecuniæ debitæ facta volenti creditori, valet, & liberat debitorem pro ea parte, creditor enim invitus non cogitur recipere particularem ſolutionem, niſi debitum ſit pro parte liquidum, & pro parte incertum: ita reſolvit Gomezius *in præſenti*, & docent, & explicant Gregorius per textum *ibi, in l.* 12. *tit.* 4. *part.* 3. Fachinæus *lib.* 10. *controverſiarum, cap.* 59. Gratianus *regula* 355. *num.* 13 ubi quod quilibet debitoris hæres poterit ſolvere pro ſua parte, & liberari, invito creditore; Afflictis *deciſ.* 18. *num.* 21. Socynus *regul.* 106. & 75. Felicianus *de cenſibus lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 16. Rodriguez *de redditibus, lib.* 1. *quæſt.* 18. *num.* 35. Dueñas *regul.* 158. Petrus Gregorius *in ſyntagmate, libr.* 15. *cap.* 18. *num.* 11. Tuſchus *lit. S concluſ.* 312. & *duab. ſeq.* ubi latè declarat, ampliat, & limitat. Morla *in emporio, titul.* 8. *quæſt.* 8. *per totam*, & latè, & optimè explicans Pichardus *in materia Individuorum*, quam poſuit *in §. ſi finium, Inſtit. de officio Judicis, cap.* 7. *per totum*, ubi refert, & refutat opinionem eorum,

rum, qui minus bene dixerunt, invitum creditorem ſolutionem particularem recipere debere, eum omnino videas, & Narbon. *in l.25. titul.21. lib.4 Recopil. gloſſ.* 16. *n.* 76 & 77. ubi quod plures pignorum poſſeſſores non liberantur, niſi integrè debito ſoluto, de quo Salgado *in labyrintho, 2. parte, cap.* 11. *num.* 41.

Ibi : *Quod clarè procedit, &c.*

Solutionem in dubio in cauſam duriorem factam intelligi : ſi autem debita ſint æqualia, dividendem ſolutionem pro omnibus, ut *hic* reſolvitur, docent & explicant Menochius duodecim caſus diſtinguens, *lib* 3. *præſumpt.* 136. Maſcardus *de probationibus, concluſ.* 1325. *ex num.* 4. Molina *de juſtitia, tom.2. diſp.* 565. *per totam*, Bolanus *in Curia, §. paga, num.* 34. *& ſeqq.* latè Cancerius *variarum, 2. parte, cap.6. ex num.* 8. *& num* 207. Gratianus *diſceptationum, tom.* 2. *cap* 224. *per totum, ubi per triginta & quatuor concluſiones* materiam explicat, Tuſchus *littera S, concluſ.* 55. *per totam*, Larrea *deciſ. Granat.* 42. *n.* 30. Noguer. *alleg.* 40. *n.* 46. & 65. poſt Scacciam *de commerciis, §.* 2. *gloſſa* 3. *ex num.* 91. latè explicantem.

7 Ad numerum 6. ibi : *Quarto caſu talis contractus, &c.*

Diximus jam ex multis relatis *ſuprà, num.* 6. quod debitor ſolvens partem debiti, liberatur pro ea parte, vide *ibi.*

8 Ad num. 7. ibi : *Secundo caſu principali, quando in contractu, vel obligatione, &c.*

Quando in contractu deducitur certa res determinata, ut talis ſervus, talis domus, &c. quod talis contractus ſit omni reſpectu dividuus, ut *hic* reſolvitur, docent Petrus Gregorius *lib.* 5. *ſyntagmate, cap.* 3. *n.* 8. Eguinarius *lib.* 1. *de Individuis, cap.3. & libr. 2. cap.2.* Duarenus *in leg.* 2. *§. & harum ff. de verborum obligationibus, & libro* 1. *diſputationum, cap. penultimo*, Spino *in ſpeculo teſtamentorum, gloſſa* 13. *principali, n.* 15. & 16. & optimè explicans, & laudans noſtrum Gomezium *in præſenti*, Pichardus *in d. §. ſi finium Inſtit. de officio Judicis, cap.* 8. *in materiam individuorum.*

Ibi : *Item intellige, quando ſolveretur pars quotitativa totius rei in proprietate & uſufructu, ſecus verò ſi ſolveretur uſusfructus rei debitæ, vel ſola proprietas ejus, quia debitor non remanet liberatus in ea, &c.*

Adde D. Joannem del Caſtillo *in tractatu de uſufructu, cap* 32. & Pichardum *ſuprà, dicto c.*8. *ex num.* 94 omnino.

9 Ad num. 8. ibi, *Si verò in contractu vel obligatione continetur, &c.*

Contractus ſuper re particulari in genere, ut ſervus, equus, &c eſt dividuus reſpectu obligationis, & diviſionis inter hæredes, & reſpectu ſolutionis, non vero reſpectu liberationis, in quo eſt individuus; præter quam ſi liberatio contingeret per acceptilationem, vel ſententiam abſolutoriam in parte ; ita reſolvit Gomezius *in præſenti*, & docent Andreas Fachinæus *libro* 10. *controverſiarum, cap.* 63. *numero quadrageſimo*, Sarmiento *lib.* 9. *ſelectarum, cap.* 16. & Pichardus optimè explicans *in dicto §. ſi finium, Inſtit. de officio Iudicis, in materia de Individuis, cap.9. ubi numero centeſimo primo*, declarat, an in obligatione generali genus ipſum, an ſingulæ res ſub genere comprehenſæ contineantur.

10 Ad numer. 9. ibi : *Item etiam pro declaratione materiæ, dico, &c.*

Promittens rem in genere, ſi pro parte ſolvat, quod non liberetur pro parte, ut *hic* reſolvitur, docent Fachinæus *lib.10. controverſiarum, cap.* 63. *ex numer.* 40. Tuſchus *litera I. concluſ.* 101. *ex num.*7. Valaſcus *de partitionibus, cap.*17. *ex numer.*10. Mantica *de contentionibus, lib.* 14. *tit.* 36. *num.*4. & 29. Petrus Gregorius *in ſyntag. lib.* 5. *cap.*3. *numer.* 12. Pichardus *in dicto §. ſi finium, Inſtit. de officio Judicis*, in materia Individuorum, *cap.*9. *ex num.* 108. ubi bene explicat, taxatque noſtrum Gomezium *in præſenti*, quatenus explicat text. *in leg.* 2. *§. & harum, ff. de verborum obligationibus*, in ſecunda ipſius parte procedere de æquitate primam vero de rigore juris, eum vide.

Ad num. 10. ibi : *Sed pro concordia, & reſolutione dico, &c.* 11

Debitore rei genericæ decedente, pluribus hæredibus relictis, qui diſcordant in ſolutione, quod per judicem compelli ad concordiam poſſunt, ut reſolvit Gomez. docent, communiter Doctores: quia ad officium Judicis ſpectat præcavere ne damna, & ſcandala in Republica oriantur, ut probat Paz *in praxi*, 8 *parte*, 1. *tom. cap. unico, num.*10. Tuſchus *litera* 1. *concluſ.* 389. & *lit. C. concluſ.* 554 & plurimos referens Bobadilla *in lib.2. cap.* 14. *num.* 43.

Ibi : *Qia reſpondeo, &c.*

Sortis judicium, quod non ſolum habeat locum in caſibus in jure expreſſis, ſed etiam in aliis ſimilibus, ut *hic* reſolvitur, docent Caſtillo *in l.* 38. *Tauri*, Filliucius *in ſumma, tom.* 2. *tractatione* 37. *cap.* 3. *per totum*, Scaccias *de commerciis, §.*1. *quæſt.*1. *ex n.* 106. & 107. Tiraq. *de primog. quæſt.* 17. Menchaca *illuſtrium, cap.* 49. *num* 19. Alvarado *de conjecturata mente defuncti, libr.* 2. *cap.*3. *§* 1. *in fin.* Menoch. *de retinenda, remedio* 3. *n.* 743. Thom. Sanchez *in ſumma, lib.* 2. *c.* 38. *ex num.*56. maximè *num.* 63. & 76. & *in conſiliis moralibus, lib.*1. *cap.* 8. *dubio* 36. & Barboſa *in collectanea ad cap. final. de ſortilegiis*, & latè comprobans multis locis ſacræ paginæ, nec non utriuſque juris Dom. Joſeph. Vela *diſſertatione* 4. *ex num.* 78. quem videas ? & Caldas *in l. ſi curatorem, §. vel adverſarii dolo, num.* 13. Larrea *deciſ. Gran.*45. *per totam.*

Ad num 11. ibi : *In quo articulo vera reſolutio eſt*, &c. 12

In ſpecie *hoc numer.* propoſita per noſtrum Gomezium, vera eſt ejus reſolutio, jurique conſona, fulcirique poteſt ex dictis *numero præcedenti*, quoad primum membrum diſtinctionis: quoad ſecundum verò, nempe quod quando electio eſt debitoris, poſſit ſolvere rem quam velit, etiam hæredibus creditoris, cum obligationis qualitas non mutetur eorum reſpectu, notiſſimum eſt.

Ad n. 12. ibi ; *Item adde quod omnia*, &c. 13

Contractum alternativum eſſe dividium omni reſpectu, præter quam ratione liberationis, & effectus, quia in parte ſoluta non contingit liberatio, ſed eſt in pendenti, donec alia pars ſolvatur, ut Gomezius reſolvit, docent Fachinæus *controverſiarum lib.* 10. *cap.* 63. *num.* 40. Conanus, *lib.* 6. *commentariorum, cap.*2. *num.* 1. Robertus *lib.*1. *ſententiarum, cap.* 1. *ad finem*, Donellus *lib.*16. *cap.*11. & optimè explicans Pichard. *in dicto §. ſi finium, Inſtitut. de officio Judicis*, in materia de Individuis, *cap.* 9. *ex num.* 103. ubi probat in alternativa, non eſſe utrumque in obligatione ſimpliciter, ſed alternativè, eo modo quo eſt in diſpoſitione : de quo etiam *in cap. ſequenti* dicendum, *num.* 40. & vide Cancer. *variarum*, 2. *parte, cap.* 6. *num.* 90. & *ſeqq.* ubi de modo, & pravi petendi in hoc caſu.

14 Ad num.13 ibi : *Ex quibus infertur &c.*

plures dominos alicujus ſervi, qui dedit damnum, vel plures, hæredes, domini in ſolidum teneri, ut reſolvit Gomezius, docent communiter Doctores, & infertur ex ratione tradita *ſuprà numer.* 10. & 12. & in ſpecie ita reſolvit laudans noſtrum Gomezium, Joannes Gratianus *in reg.* 355. *num.* 17. & 18.

15 Ad numerum 14. ibi : *Item adde quod ſecus eſt, &c.*

Pro opere damnum cauſante deſtruendo, poteſt agi contra plures, vel contra quemlibet in ſolidum : ſed in damni æſtimationem contra quemlibet pro parte agendum eſt: ita docet Gomezius, etiam eſt ſtabilitum *in leg.*17. *tit.*32. *part.* 3. ubi Gregorius dat concordantes, & Joan. Gratian. *in d. reg* 355. *n.* 18.

16 Ad num.15. ibi: *Certè eſt notabilis, & ſubtilis articulus, &c.*

Servitas perſonalis, vel realis promiſſa, & non conſtituta realiter, quod ſit omni reſpectu individua, ut hîc explicatur, & reſolvitur, docent Vaconius *libr* 5. *declarationum, cap.* 73. Petrus Gregorius *in ſyntagm. lib.* 5. *cap.* 3. Connanus *lib.*6. *commentariorum, cap.* 2. Spino *in ſpeculo, gloſſ.*13. *num.* 16. Corraſius *in leg. ad certam, ff. de ſervitutibus, & ibi* Cujacius *in poſthumis*, Fachinæus *lib.* 10. *controverſiarum, cap.*63. *num.* 41. 43. & 44. Oſualdus ad Donellum *libr.* 11. *cap* 9. *lit. F. & in c.*17. *in notatis*, Caſtillo *de uſufructu, c.* 31. *ex num.*12. latè & optimè materiam explicans Pichardus *in d. §. ſi finium, Inſtit. de officio Judicis*, in materia de Individuis *cap.* 11. *per totum*, omnino videndus, & Parladorus *lib* 1. *quotidianarum, cap.*6. *§.*1.

17 Ad num.16. ibi : *Similiter, & ſecundo, &c.*

Etiam ratione diſtributionis, vel diviſionis inter hæredes, contractus, ſeu promiſſio ſervitutis dicitur individua, ita Gomezius *in præſenti*, & explicant ſuprà relati *num. præcedenti*, & Morla *in emporio, tit.*6. *n.* 42.

18 Ad num. 17. ibid.

Servitutem in ſolidum deberi cuilibet hæredi, ut hîc reſolvitur, & explicat Gomezius, notiſſimum eſt : & infertur planè ex ſuora dictis, docetque in ſpecie Spino *in ſpeculo teſtamentorum, gloſſ.* 13. *n.* 17. Donellus *in l.*2 *§. & harum ff. de verborum obligationibus, ex num.*58 Corraſius *in leg. via, ff. de ſervitutibus, num.* 16. Pichardus *in dict. §. ſi finium, Inſtitut. de officio Judicis, cap.* 11. *num.* 153. & 158. ubi declarat, Petrus Gregorius *in ſyntagm. libr.*5. *cap.*3 *numer.* 8. & 10. vide etiam Salgadum *de protectione*, 4. *part. c.*8. *num.* 350. ubi quod ſententia lata in individuis, aliis non vocatis, nocet.

19 Ad num.18. ibi : *Servitus verò mixta, &c.*

Uſumfructum omni reſpectu eſſe dividuum, ut reſolvit Gomezius, docent latè explicantes, Corraſius *in dicta l. via, ff. de ſervitutib. num.* 14. Connanus *lib.* 4. *commentariorum, cap.*5. *numero* 11. Fachinæus *libro* 10. *controverſiarum, cap.* 63. *num.* 41. & *ſequentibus*, Garcia *de expenſis, cap.* 10. *numer.* 9. Pichardus *in dicto §. ſi finium, Inſtit. de officio judicis, dicto cap.* 11. *numer* 48. & *ſeqq.* poſt Dominum Joannem del Caſtillo *in tract. de uſufructu, cap* 31. *per totum*, idem Pichardus *in principio Inſtit. de uſu, & habitatione, ex num.* 3. qui rem benè explicant, & rationem tradunt, quare uſusfructus dividuus ſit, non verò uſus.

Ad num 19. ibi ; *Servitus verò uſûs, &c.*

Servitutem uſûs individuam eſſe in omni reſpectu, ut reſolvit Gomezius, docent omnes Doctores *numero præcedenti* allegati, qui ad hoc videndi ſunt, maximè Caſtillo *in dicto cap.* 31. *de uſufructu, num.* 15 & Pichardus *in principio, Inſtit. de uſu & habitatione, & in d. cap.*11. *in materia individuorum.*

Ad numerum 20. ibi : *Sed ego ultra ipſum, &c.* 21

Et ibi : *Sed finaliter, & reſolutivè, &c.*

Obligationem alimentorum eſſe dividuam reſolvit Gomezius *in præſenti*, ut vides ; & idem tenent plures relati, & ſequuti à Corduba *in leg. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his : ff. de liberis agnoſcendis. n.* 207. Sed contrariam ſententiam, imò individuam eſſe probat latè Surdus *in tract. de alimentis, tit.*9. *quæſt.* 24. *per totam.*

Ad num.21. ibi : *Pro cujus perfecta declaratione, &c.* 22

Promiſſio facti proprii quod obliget ad illud, vel ad intereſſ, alternativè, ut hîc reſolvitur, docent Covarruvias *in capite quamvis pactum*, 2. *parte, §.* 4. *numer.* 6. Dueñas *in regula* 155. Parladorus *lib.* 1. *quotidianarum cap.* 6. *§.*2 Guttierrez *de juramento confirmatorio.* 1. *part. cap.* 39. Matienzo *in l.* 2. *tit.* 16. *l.* 5. *Recopil. gloſſ* 6. *n.*1. Bäeça *de inope debitore, cap.*1. *ex n.* 4. Contrariam tamen opinionem, nimirum facti proprii promiſſorem non liberari præſtando intereſſe, nec in ejus electione eſſe, præſtare illud, vel factum, tenuerunt Cujacius *in l. ſtipulationes non dividuntur*, Corraſius, Ferdinandus Mendoza, & alii relati à Caſtillo *in tractatu de uſufructu, cap.*13. *numer.*13. qui eam quoque ſequitur, aſſerens tunc ſuccedere obligationem ad intereſſe, quando promittens factum poſt moram adimplere non poteſt; vel quamvis poſſit, tamen jam ſtipulatoris, vel creditoris non intereſt illud fieri, tunc enim favore ipſius, & odio promiſſoris moroſi ſuccedit obligatio ad intereſſe, aliàs ſecus ; eandemque opinionem defendit Pichardus *in dicto §. ſi finium, Inſtit. de officio Judicis*, in materia de individuis, *cap.*12. *num.* 197. quem omnino videas, *ibi : & in §. ſed, & tale legatum, Inſtit de legatis, & in principio, de obligationibus, numer* 61. & Domin. Joſep Vela *diſſertatione* 20. *numer.* 6. ubi contrariam opinionem falſam appellat : de quo etiam, vide Souſam *in repetitione §. actionum, cap.* 2. *num.* 3. & Salgadum *de protectione*, 4. *part. cap.* 5. *ex numer.*41. Gratianum *reg.*234. Carlevalium *de judiciis, tom.*2. *diſput.*3. *quaſi per totam, in titul.* 3 omnino.

Ad numerum 22. ibi : *In qua reſolutivè dico, &c.* 23

Et ibi : *Nec corrigitur iſta communis opinio, &c.*

Etiam de jure Regio promittentem factum, non poſſe præcisè obligari ad ejus implementum, ſed præſtando intereſſe liberari, reſolvit Gomezius: quod exornat latius Oſualdus ad Donellum *libro* 15: *cap.*3. & Cevallos *quæſtione* 62. & 324. ſed contrariam opinionem, ut veriorem tenent citati *numero præcedenti*, non ſolum de jure Regio, ſed etiam in terminis juris communis, ut per eos videri poteſt, maximè per Pichardum, Caſtillo, Guttierrez, & per Azevedum *in leg.* 2. *titul* 16. *libro* 5. *Recopil. numer.* 42. quos refert, & ſequitur D. Joſeph. Vela *dicta diſſertatione* 20. *numero* 6. & de jure Regio, contra noſtrum Gomezium etiam tenet Gratianus *in regula* 184. vide Carlevalium *ſuprà*, & Amayam *libro* 20. *obſervation. cap.* 20. ubi de venditore ad quid teneatur?

neatur? poſt Oſualdum ad Donellum *lib.* 13. *c.* 2. *liter. A.*

24 Ad numerum 23. ibi: *Tamen non poteſt promittere factum alienum, &c.*

Promiſſionem facti alieni irritum eſſe, nec ſubrogari obligationem ad intereſſe, reſolvit Gomezius *in præſenti*, & ita docent Socynus *in regula* 401. Connanus *lib.* 6. *comment. cap.* 3. *numer* 5. Covarruv. *in cap. quamvis pactum*, 2 *part.* §. 5 Didacus Perez. *in l.* 2. *titul.* 8. *lib.* 3. *ordinamenti* Guttierrez *de juramento confirmatorio*, 1. *parte, cap.* 44. *ex numer.* 1. Donellus *libr.* 12. *commentariorum, cap.* 19. *& cap.* 21. *& ibi* Oſualdus, Cujacius *lib.* 12. *obſervationum, cap.* 36. Matienzo, Azeved. & reliqui *in leg.* 2. *titulo* 16. *lib.* 5. *Recopil.* latiſſimè explicans Pichard. *in* §. *ſi quis alium, Inſtit. de inutilibus ſtipulationibus*, omnino videndus, nec non doctiſſimus Pater Thomas Sanchez *tom.* 1. *de matrimonio, libr.* 1. *diſput.* 24. *ubi numer.* 3. refert tres limitationes, quæ *in l.* 11. *titul.* 11. *part.* 5. exprimuntur: *Primam*, ſi quis ſuo hæredes aliquid daturos, ſeu facturos promittat: *Secundam*, ſi promiſſio fiat in judicio; ut quod alius judicio ſiſtat, vel rem judicatam ratam habebit, vulgo; *Eſtar à dere-* f *cho, pagar juzgado f ſentenciado*: Tertiam, ſi quis promittat rem pupilli ſalvam futuram: *& numeris ſequentibus*, alias ſex limitationes adducit, nempe ſi pœna adjiciatur, vel ſi factum promiſſum ſit illius quem promiſſor cogere poteſt, veluti ſervi, vel filii; vel ſi promiſſio ſit matrimonii alieni, vel ſi accedat juramentum, vel ſi loquamur de jure Canonico, vel in foro conſcientiæ, eum omnino videas *ibi, & diſputatione ſequenti*, ubi de promittente factum alienum cum pœna, an liber ſit, ſi facta ſufficienti diligentia id non potuit conſequi? vide etiam Guzman *in tract. de evictionibus, quæſtione* 59. *per totam*, ubi latè defendit quod maritus qui promiſit uxorem ſe obligaturam pro evictione, & ſe ipſum hoc curaturum, ad nihilum tenetur, nec ad intereſſe ſi fecit quod potuit, ut uxor ſe obligaret.

Ibi: *Ex quibus noviter infero, &c.*

Etiam de jure Regio non valere promiſſionem facti alieni, defendit noſter Gomezius, ut videas; ſed verius, & communius eſt de jure Regio attenta *leg.* 2. *titul.* 16. *libr.* 5. *Recopil.* dictam promiſſionem, & obligationem valere, & ita docent Gregorius Lopez *in dicta l.* 11 *tit.* 11 *part.* 5. Guttierrez *de juramento confirmatorio*, 1 *parte, cap.* 44. *num.* 6. Matienzo *in dicta l.* 2. *titul.* 16. *lib.* 5 *gloſſ.* 6 *num.* 5. Azevedus *ibidem, num.* 41. Cevallos *quæſt.* 846 ubi explicat *dictam l.* 2. & probat quod ille qui promiſit factum alienum liberatur, ſi fecit quod in ſe eſt: Thomas Sanchez *de matrimonio, libr.* 1. *dicta diſput.* 24. *num.* 10. Pichardus *in dicto* §. *ſi quis alium, Inſtit. de inutilibus ſtipulationibus, ex num.* 22. *ubi num.* 26. contra Communem reſolvit, alieni facti promiſſorem, qui ſuam operam, & diligentiam adhibuit, ut factum adimpleretur, non liberari niſi effectus ſequatur.

Ad num. 24. ibi: *An valeat pactum & promiſſio*

25 *alicujus, &c.*

Pactum habitandi cum uxore perpetuò in certo loco, vel civitate, non valere, niſi conſtet de intereſſe uxoris, reſolvit Gomezius, & ita docent Covarruvias *in* 4. 2. *part. cap.* 7. *in principio, n.* 6. Ameſcua *in tract. de poteſtate in ſe ipſum, libro* 2. *cap.* 18. *num.* 1. Salcedo *in additionibus* Bernardi Diaz *in regula* 800. Azevedus *in l.* 11. *titul.* 6. *libr.* 5. *Recopil. numer.* 21. *& ſequentibus, & in l.* 9. *tit.* 15. *lib.* 4. *num.* 33 & alii. Sed contrarium imò tale pactum valere, tenent alii quamplures, quos refert, & ſequitur Thomas Sanchez *libr.* 1. *de matrimonio diſput.* 40. *ex numer.* 2. *ubi num.* 3. limitat, præterquam ſi nova cauſa recedendi ſuperveniat, tunc enim recedere licebit, quamvis id pactum juramento firmatum fuerit; *& num.* 6. addit quod ſi vir non obſtante pacto, abſque nova ſuperveniente cauſa domicilium mutet, uxor immunis erit ab obligatione ipſum comitandi; *& num.* 7 Probat, dictam conditionem in primogeniis appoſitam valere: & tandem *num.* 8. docet quod ſi legato apponatur conditio habitandi in certo loco, illa rejicitur; non verò rejicitur modus, ſi ita legetur, *dum in tali loco habitaverit*, eum vide, & noviſſimè D. Franciſcum de Amaya *lib.* 1. *obſervationum, cap.* 6. *ex num.* 21. Lara *in tract. de Anniverſariis, & Capellaniis, lib.* 2. *c.* 8. *ex numer* 66. & Cancerium *variarum*, 3. *parte, cap.* 7. *ex num.* 1.

Ad num. 25. ibi: *Dico quod regulariter omne* 26
factum eſt individuum, &c.

Factum omni reſpectu eſſe individuum, ratione contractus, diſtributionis, ſolutionis, & liberationis, ut hîc reſolvitur, docent Vaconius *lib.* 5. *declarationum, cap.* 72. *num.* 8. Connanus *libr.* 6. *commentariorum, cap.* 2. *num.* 8. Menchaca *de ſucceſſionum creatione*, §. 21. *num.* 9. Bernardus Diaz *regula* 279. Duenas *regula* 291 Parladorus *libr.* 1. *quotidian. cap.* 6. *in principio, numer.* 3. *ſequentibus, & in* §. 1. *ex num* 9 Fachinæus *libr.* 10. *controverſiarum, cap.* 63. *n.* 49. *& ſequentibus*, Gratianus *diſceptationum forenſium, cap.* 248. *num.* 50. *& cap.* 641. *num.* 24. Mantica *de Tacitis conventionibus, lib.* 14. *tit.* 36 *n.* 24. *& ſequentibus*, Joannes Gratianus *in regula* 234. Petrus Gregorius *in ſyntagmate, lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 10. & Pichardus omnino videndus *in* §. *ſi finium, Inſtit. de officio judic.* in materia de individuis, *cap.* 12. *&* 13. *ubi numer.* 181. improbat rationem à noſtro Gomezio adductam, nempe quia factum pro parte non affert tantam utilitatem reſpectu partis, quantam totum reſpectu totius: & latiſſimè diſtinguit, quando obligatio facti individua ſit, & quando dividua, & quid in pœna appoſita? de qua Donel. *in l.* 5. §. *fin. num.* 3. *ff. de verborum obligat.* & D. Larrea *deciſ.* 78. *n.* 5.

Ibi: *Quinto infero, &c.*

Revendita cum pacto de retrovendendo, quod non poſſit ipſa res pro parte redimi, ut hic reſolvitur, docent plures relati, & ſequuti à Tiraquello *de retractu lig.* §. 23. *gloſſ.* 1. *num.* 8. *& ſequentibus*, Fachinæus *controverſiarum, lib.* 2. *cap.* 2. Mantica *de tacitis conventionibus, lib.* 4. *tit.* 32. *num.* 29. & Hermoſilla *in l.* 42. *titul.* 5. *partita* 5. *gloſſ.* 7. *num.* 8. *& ſequentibus*, ubi probat contra alios poſſe unum ex venditoribus totam rem redimere, offerendo totum pretium referens pro hac parte Fachinæum *ubi ſuprà*, Joſeph. Ludovicum *deciſ.* 112 *ex num.* 11. Manticam etiam *ubi ſuprà*, Azevedum *in leg* 7. *tit.* 11. *lib.* 5. *Recop. num* 49. & alios.

Ibi: *Octavò infero, &c.*

Vide circa hanc illationem Cevallos *quæſt.* 76. *ex num.* 4. Gratianum *diſceptationum tom.* 1. *cap.* 36. *ex num* 15. Clarum *receptarum*, §. *emphyteuſis, quæſt.* 8. *num.* 3. Quid verò ſit dicendum de jure Canonico; agit ipſe Gratianus *dicto cap.* 36. *n.* 27. ubi ait, veriorem eſſe opinionem, quod de jure Canonico exploſa ſubtilitate, & rigore juris civilis, indiſtinctè non debeatur pœna pro partibus

partibus impletis ſive in obligationibus faciendi, ſive dandi, ſive hæredibus, ſive in principali, referens ad hoc Cevallos *quæſt.* 6. & Cenedum, *in collectan. cap. potuit. num.* 42. vide ſuprà *num.* 5. & Gutierrez *de juramento*, 3. *parte, cap.* 17. *num.* 6.

Ibi: *Nono infero, &c.*

Laudat noſtrum Gomezium *in præſenti* Rodriguez *in tractatu de redditibus, lib.* 2. *quæſt.* 16. *num.* 34. ubi etiam docet; tertium poſſeſſorem unius ex pluribus fundis hypothecatis pro annuo redditu, non poſſe offerre creditori ratam ſortis, & reliquorum, & fundum liberare; de quo vide latiſſimè Felicianum *de cenſibus, to.* 2. *lib.* 3. *cap* 4. *num.* 17. Fontanel. *de pactis nuptiali. tomo* 1. *clauſula* 4. *gloſſa* 18. *part.* 2. *ex num.* 51. & plures referentem Salgadum *in ſuo labyrintho creditorum, parte* 2. *cap.* 11. *num.* 11. *&* 42. *&* 72. *& ſequentib.* ubi *num.* 73. declarat, quod licet certiſſima ſit concluſio, quod ſi pars bonorum hypothecatorum diminuta ſit, vel evicta, totum jus hypothecæ remanet in bonis remanentibus: hoc tamen non procedit, quando ipſum creditum ſimul diminuitur, atque reſolvitur, & dividitur pro rata ipſius rei, quia tunc bona remanentia, dumtaxat remanent obligata pro rata, *ex l. quandiu, Cod. de diſtractione pignorum, l. ſi neceſſarias* 8. §. *ſi unus, ff. de pignoratitia actione*, eum vide.

27 Adde quod ſi ſervus plurium ab uno manumittatur, alius etiam tenetur libertatem concedere pretio recepto, ut in Granatenſi Senatu judicatum fuiſſe ait D. Larrea *deciſ.* 90. *per totam*, quem videas.

Item quod laïcus gaudeat privilegio Clerici in individuis, Lara *de Anniverſ. lib.* 2. *capite* 9. *num.* 15.

CAPUT XI.

De Qualitatibus Contractuum.

SUMMARIA.

1 *Contractus quomodo celebretur purè.*

2 *Si contractu purè celebrato aliquid debeatur, ſtatim poteſt peti, & judex debet aſſignare aliquem terminum intra quem ſolvatur, qui terminus debet aſſignari.*

3 *An contractus, vel ſtipulatio pura ſine cauſa valeat.*

4 *An valeat promiſſio reciproca, quæ vulgo dicitur* Appueſta.

5 *Hodie ſtante* lege Regia 3. tit. 8. l. 3. Ordinam *an in contractu requiratur cauſa.*

6 *An, & quomodo confeſſio alicujus debitoris facta inter vivos, valeat & teneat.*

7 *An & quomodo incertitudo vitiet contractum.*

8 *An incertitudo in ultimis voluntatibus vitiet, vel non.*

9 *Incertitudo de genere ſubalterno, quæ poteſt verificari de pluribus differentibus ſpecie, an vitiet.*

10 *An de jure Canonico incertitudo vitiet diſpoſitionem.*

11 *Si pater meliorat filium, vel filiam, non expreſſa qualitate ſed ſimpliciter dicit, Melioro filium, an valeat melioratio.*

12 *An, & quomodo contractu purè celebratur, actio & obligatio ejus tranſeat ad hæredes.*

13 *Si in contractu, vel obligatione ponatur dictio taxativa, an tranſeat ad hæredes.*

14 *Si fiat mentio hæredum, quos hæredes comprehendat.*

15 *Stipulator, vel creditor an poſſit ſtipulari, vel acquirere uni ex hæredibus, vel tantùm unum gravare.*

16 *An tot ſint contractus, & obligationes, quot ſunt res deductæ in ipſo contractu.*

17 *An, & quando ſolemnitas requiſita in aliquo actu præſumatur.*

18 *An & quando ſtipulatio alteri factu, valeat.*

19 *Si quis ſtipuletur copulativè ſibi & extraneo, an iſta ſtipulatio, & promiſſio valeat de jure communi, & Regio.*

20 *Si ſimpliciter quis promittat rem Titio aut Seio, alternativo modo, an talis promiſſio valeat in perſona Seii.*

21 *Si contractus celebretur in diem certam, an ſtatim ſit nata obligatio.*

22 *Debitor in diem certam, an poſſit ante diem ſolvere invito creditore.*

23 *Debitor in diem certam, ſi ſolvit aliquo errore juris, vel facti an poſſit repetere.*

24 *Si venditor ſub conditione, vel in diem incertam agat in judicio, an poſſit per judicem repelli, etiam parte non petente.*

25 *Si pendente judicio conditio extiterit, an poſſit debitor condemnari.*

26 *Si ſimpliciter quis promiſit dare Calendis, vel in die Paſchatis, an intelligatur de primis Calendis, vel de primo Paſchatis.*

27 *Promiſſio facta ſub aliquo tempore, quod poteſt intelligi in principio, vel in medio, vel in fine, de quo intelligatur.*

28 *Si promiſſio ſit facta ſub conditione, nulla oritur actio, nec obligatio, pendente conditione.*

29 *Pendente conditione, licèt non ſit nata actio, nec obligatio, tamen bene eſt quædam ſpes à jure approbata, quæ inducit aliquos effectus.*

30 *Si conditio adimpleatur, & verificetur, valet & verificatur contractus.*

31 *An adventus conditionis conſtituat debitorem in mora.*

32 *Si contractus contineat conditionem & diem, an ſufficiat conditionem exiſtere, vel requiratur implementum utriuſque.*

33 *Si contractus continet conditionem & diem, & requiritur implementum utriuſque, an dies incipiat currere à tempore purificatæ conditionis, vel à tempore contractus.*

34 *Si uxori legatur aliquid ſub conditione, ſi non nupſerit, & quod poſt mortem reſtituat, & non paruit conditioni, & ſi amiſit legatum, an debeat ſtatim reſtitui, vel poſt mortem uxoris.*

35 *Si mater non dedit tutorem filio, & filius impubes mortuus eſt infra annum, qui datur à lege matri ad petendum tutorem ſi moriatur in fine anni, tali er quod impoſſibile erat tutelam providere an mater privetur hæreditate.*

36 *An contractus conditionalis & ſpecies ejus tranſeat ad hæredes.*

37 *An in contractibus habeat locum cautio Mutiana.*

38 *Quando contractus eſt alternativus, cujus ſit electio.*

39 *Si alternativa ponitur in rebus, in quibus cadit affectio, cujus ſit electio.*

40 *Perempta una re ex alternativè debitis, an alia* remanet